

KALEVALAISTEN NAISTEN XIV SUVIJUHLAT pidettiin kesäkuussa. Tilaisuus oli samalla Ilomantsin Kalevalaisten Naisten 10-vuotisjuhla. Tämä virkeä alayksikkö perustettiin 29. 6. 1963 heimosisaremme Anni Homasen kotona. Ensimmäiseen johtokuntaan kuuluivat: Anni Homanen, Leila Hulkko, Iida Ikonen, Anna-Liisa Kaipainen, Aili Korhonen, Paula Klemola, Åsa Nummela, Eira-Leea Raappana, Hilikka Surakka ja Liisa Turunen. Vuoden 1963 lopulla alkoi yhdistyksen helkatyö Hilikka Surakan johdolla. Silloin oli jäseniä kolmattakymmentä, nyt kahdeksattakymmentä.

TSIZOIT-yhtyeen lauluesityksiä on filmattu ilomantsilaisissa kesämaiseissa TV 1:n kulttuuritoimituksen toimesta. Esitys nähdään värillisenä syksyllä TV 1:ssä. Yhtyeen on luonut heimosisaremme Anni Homanen. On vahinko, että hän on jäänyt pois yhtyeen toiminnasta. Yhtyeen johtajana on Teuvo Puronpää.

Karjalaisaiheisten laulujen tekijä ja säveltäjä Aili Runne on tekemässä yhdessä Ilkka Kuusiston kanssa Valamo-aiheista äänilevyä. Levyin toisella puolella on neljä vakavahkoa kappaletta, joukossa arkipiispa Paavalin »Jäähyväiset Valamolle». Toinen puoli koostuu kuudesta hieman kevyemmästä kappaleesta. Levyiltä kuullaan mm. Tuure Aran ja Vilho Vartiaisen äänet.

KARJALAN TUTKIMUSLAITOKSEN tutkija fil.lis. Pekka Laaksonen vieraili kahden viikon ajan Petroskoissa NL:n tiedeakatemiaan kutsumana. Neuvosto-Karjala-lehdessä on (8. 7.) julkaistu toimittaja Matti Vesalon laatima haastattelu. Tarkoituksena oli tallentaa kansan vanhimman sukupolven muistoissa säilynyttä suullista perinnettä kielitieteilijäin ja kansanperinnetutkijain käytettäväksi. »Kenttätöyöhön osallistui myös petroskoilaiset tutkijat Roza Nikolskaja, Unelma Konkka, Anna Hokkanen ja Zoja Trofimtsik. Laaksonen lausui: »Olin matkalla runsaan viikon Karhumäen piirin Sellin kylässä lähellä Paadenetta. Se on vanha karjalainen kylä ja kauniilla paikalla. Siellä asuu monta vanhaa ihmistä, jotka muistavat paljon tieteelle arvokasta, elävää perinnettä.

Saimme tallennetuksi kansantieteellisiä kuvauksia entisistä työmenetelmistä, häämenoista, runsaasti lauluja, satuja ja itkuvirsiä. Mielenkiintoisia ovat myös sekä venäjän- että karjalankieliset pajot.

— Millaisia vaikutelmia olette tällä matkalla saanut?

— Ihmiset täällä ovat vieraanvaraisia, ystävällisiä ja avuliaita. Vien mukani Suomeen parhaat muistot täältä matkalta. Sain uusia tuttavuuksia, lisäksi kontakteja.

Jenny Vaittinen, tulisieluinen karjalainen Yhdysvalloissa, New Yorkissa, on saanut lehtemme perimiskortin ja sen johdosta hudahtanut:

— »Olenkin jo ihmetellyt — koskahan lasku tulee ja kuinka paljon olen velkaa. Sydämellisin terveisin.» Kirjeen mukana tuli kymmenen »taalaa». Lähetämme hänelle puolestamme Maisun Miitrein tervehdyksen. (Miitrei kantoi päässään kolmea hattua. Kyläläisille hän nosti vain yhtä hattua, herroille kaksi, rakkaille ystäville ja suurille herroille kaikkia kolmea.) Jennylle nostamme kolmea hattua.

NINA KYÖTTINEN, 15, taitoluistelija Joensuusta, jonka suku on kotoisin Repolasta, oli 3 kuukautta harjoittelumatkalla USA:ssa. Ensi talveksi hän siirtyy seniorisarjaan, jolloin kuviot muuttuvat toiseksi.

Suomalaisia valmensi amerikkalainen Rubin Huron. — Kauhean ankara valmentaja ei sallinut pinnata yhtään. Antoipa vielä tukkapölyäkin, jollei totellut heti, naureskeli Nina.

MERKKIPÄIVIÄ



Serafim Fiilin

— 70 vuotta täytti rovasti Serafim Fiilin 11. 8. -73 Helsingissä. Hän on syntynyt Aunuksen Vepsänrannassa, Ostretsinassa ja on syntyperäinen vepsäläinen. Lapsuutensa hän vietti Repolan pitäjässä, jossa isä oli kirkkoherrana. Hän opiskeli Petroskoin hengellisessä koulussa, Repolan opettajaseminaarissa ja Sortavalan pappisseminaarissa. Vuosina 1923—24 hän toimi kanttorina Kotkassa, 1926—28 usk.opettajana Joensuun oppikouluissa, 1929—34 yleisesikunnan erityistehtävissä, mm. 1933—34 Puolassa, jossa myös jatkoi teologisia opintojaan korkeakoulussa, 1935—38 kirkkoherrana Ilomantsissa ja sen jälkeen oppikoulujen uskonnonopettajana Helsingissä ja nyt eläkkeellä. Sotien aikana hän oli 52 kuukautta päämajan palveluksessa. Hän on myös toiminut venäjän kielen opettajana eri kouluissa ja hoitanut erilaisia luottamustoimia.

Karjalan kasvattina rov. Fiilin edesauttoi suomenkielisten ortodoksisten jumalanpalvelusten tulon ja jäämiseen Helsingin ortod. seurakunnan elämään. Ansaitsi mainita, että hän on ansiokkaasti toiminut Helsingin suomalaiset ortodoksit ry:n edeltäjäseuran toimintaan.

— 88 vuotta täytti Sanni Pussinen, o.s. Kulju, 20. 7. Valtimon Elimäellä. Hän on kotoisin Suojärveltä.

— 85 vuotta täytti Eljas Soutjoki 20. 7. Luvialla. Hän on kotoisin Aunuksesta.

— 85 vuotta täytti Paraskeva Petjala 24. 7. Maaningalla. Hän on kotoisin Salmista.

— 85 vuotta täyttää Katariina Vetroff, o.s. Kainulainen, 17. 11. Ala-Härmässä. Hän on kotoisin Suojärven Annantehtaalta.



Mikael Ritamo

— 70 vuotta täytti rovasti Mikael Ritamo 16. 8. -73 Helsingissä. Hän on syntynyt Mantsinsaassa, suorittanut pappiseminaarin v. 1930 ja toiminut sen jälkeen kirkkoherrana Suojärven, Taipaleen ja Kotkan seurakunnissa, josta siirtyi eläkkeelle ja asettui asumaan Helsinkiin. Hän on ollut lukuisissa kirkkokunnan luottamustoimissa, mm. kirkolliskokouksen jäsenenä ja kirkollishallituksen pappisjäsenenä sotien aikana aina vuoteen 1950. Hänet tunnetaan hyvänä saarnamiehenä.



Viljo Nissilä

— 70 vuotta täytti 21. 8. -73 Suomen nimistöntutkimuksen uranuurtaja, emeritusprofessori Viljo Johannes Nissilä. Hän on syntynyt Ruskealassa.

Viljo Johannes Nissilän väitöskirjan »Vuoksen paikannimistö I» (Helsinki 1939, 488 s.). Kansankielestä kerättyjen tietojen lisäksi tekijä käyttää laajoja arkistoaineita selvitellessään Kannaksen vesiväylän nimistöä. Tämä selkeästi jäsennellyt monografia on sitten ollut Suomen alueellisten paikannimitutkimusten mallina. Karjalaisnimistö on joutunut Nissilän tutkijanotteeseen eri puolilta: hän on tutkinut mm. Itä-Karjalan paikannimien sisältämiä venäläisiä henkilönnimiä, Itä-Karjalan paikannimien appellatiivisia piirteitä ja Itä-Karjalan matkanimistö, minkä lisäksi hän on kirjoittanut laajan tutkimuksen Itä-Karjalan sekakielialueen, lyydiläisalueen, kylännimistä sekä eräitä suppeahkoja Karjalan nimistön monografioita.

— Arkistoon tallennettuja nimiä on nyt jo noin 1.800.000 eli 70—80 prosenttia koko nimistöstämme. Autioituvien ja vaikeasti nimestettävien Pohjois-Karjalan, Perä-Pohjolan ja Lapin nimien pelastamiseksi on jo pidettävä kiirettä, lausui Nissilä syntymäpäivänään.



Aulis Joki

— Helsingin yliopiston suomalais-ugrilaisen kielentutkimuksen professori Aulis Johannes Joki täytti 60 vuotta 2. 6. -73. Hän on syntynyt Viipurissa. Hän on suorittanut merkittävän panoksen suomalais-ugrilaisen kielten ja samojedikielten tutkimuksen alalla. Lisäksi hän on perehtynyt altailaisiin kieliin, kiinaan ja moniin outoihin paleoaasialaisiin kieliin.

— 75 vuotta täyttää Natalia Koistinen, o.s. Pyy, 19. 8. Pielaveden Laukkalassa. Hän on kotoisin Korpi-selältä.

— 75' vuotta täytti Natalia Sinisalo, o.s. Harakka, 20. 8. Valtimon Puukarissa. Hän on kotoisin Suojärveltä.

— 60 vuotta täytti Katariina Inkeroinen, o.s. Fomkin, 23. 9. -73 Maaningan Käärnelahdessa. Hän on kotoisin Salmista.

— 60 vuotta täytti 27. 8. -73 Chymos Oy:n myyntitoimistonhoitaja Santeri Tuomioja Helsingissä. Hän on »Salmi-äidin prihoja».

— 50 vuotta täytti 28. 7. -73 dipl.ins. Martti Juhani Setkänen Helsingissä. Hänen sukunsa on kotoisin Salmista, mutta hän on syntynyt Sortavalassa, tullut ylioppilaaksi Helsingin lyseosta 1941, ja valmistunut dipl. insinööriksi 1947. Hän toimi aluksi MTK-Keskus Oy:ssä tarjousinsinöörinä, 1948—1959 hän oli Metalliteos Oy:n ja Oy Metava Ab:n apulaisjohtaja sekä sittemmin toimitusjohtaja. Vuodesta 1964 hän on lisäksi ollut J. Merivaara Oy:n toimitusjohtajana sekä myöhemmin Instrumentarium Oy:n teollisuuden johtajana ja yli-insinöörinä sekä johtokunnan jäsenenä samoin kuin tytäryhtiö Medko Oy:n toimitusjohtajana. Nykyään hän on perustamansa Suurtalopalvelu Oy:n toimitusjohtaja. Hän on julkaissut teokset Tehokas suurkeittiö 1953 ja Suurtalouskäsikirja I 1972. Kurssi- ja koulutustoiminnan ohella hän on suunnitellut lähes 1.400 suurkeittiötä sairaaloille, kouluille, ravintoloille ym.



Erkki Pekkinen

— 50 vuotta täytti Karjalatalon rakentaja (louhija) toim.joht. Erkki Pekkinen 10. 8. -73 Haukilahdessa, samassa talossa, jossa lehtemme toimitus sijaitsee. Hän on syntynyt Jaakkimassa, Metsämiklin kylässä.

Talvisodan loppuseurauksena jäi kotitalo rajan taakse ja Erkin ensimmäinen evakkotaival alkoi. Vuonna 1942 hän sai kuitenkin astua armeijaan ja kohtalo heitti hänet »Marokon Kauhun» komppaniaan — oma isä oli muuten talvisodan aikana ollut saman päällikön alaisena — tuohon JR 8:an, joka on tunnettu »Tuntemattoman sotilaan» Väinö Linnan rykmenttinä. Sotaretkellä oltiin niin Syvärillä kuin Muoniossa ja kun sotamies Erkki Pekkinen sodan päätyttyä vapautettiin VM 1 ja VM 2 rintapielessään, niin edessä oli jälleen evakkomatka Pohjanmaalle.

Hän sai rakennusmestarin todistuksen v. 1947 »liian hyvillä arvosanoilla, että kelpaisi käytännön työhön», arveli eräs työnantaja. Vuoteen 1960 Pekkinen toimi useiden rakennusliikkeiden palveluksessa. V. 1961 hän perusti oman yrityksen Maanrakennusliike Ky E. M. Pekkinen & Kumpp., josta Helsingin talousalueella suorittamiensa merkittävien rakennuskohteiden täsmällisestä toteuttamisesta saatu hyvä maine on vähitellen kasvat- taan alan eturivin yrityksen.

Tarmokas ja vilkkaan karjalaisuuden leimaama Erkki Pekkinen on aina pitänyt arvossa kotimaakuntansa perin- teitä ja niiden vaalimista. Vuodesta 1970 hän on ollut maineikkaan urheiluseuramme Viipurin Urheilijain Tuki ry:n varapuheenjohtajana ja kuin luonnostaan annettiin hänen yrityksensä tehtäväksi kohoavan Karjalatalon lou- hintaurakan suorittaminen.

RUOTSISSA:

— 50 vuotta täytti Veikko Majoinen 21. 8. -73 Ruot- sin Enköpingsissä. Hän on kotoisin Suistamolta.

— 70 vuotta täyttää Topi Jehkimäinen Hoforsissa 28. 11. -73. Hän on kotoisin Porajärveltä.

— 70 vuotta täyttää Juho Kuismien 25. 12. -73 Ho- forsissa. Hän on kotoisin Lintajärveltä (Lindärvettä).



— Yrjö Rautanen 70-vuotias. Yrjö on syntynyt Inkerissä Vuoleen pitäjän Koivukylässä 16. 8. 1903 maan- viljelijän poikana, mutta jo nuorena hän joutui lähte- mään sieltä niin monen inkeriläisen tavoin pois.

Tultuaan v. 1919 Suomeen eri vaiheitten kautta hän tuli Viipuriin, jossa aluksi toimi hotellipoikana ja hevos- miehenä, kunnes 30-luvulla aloitti automiehen pitkän tai- paleen. Talvisodan aikana hän joutui jättämään Viipurin niinkuin moni muukin. Oltuaan ensin jonkin aikaa Hel- singissä muutti hän sieltä Turkuun. Oltuaan täälläkin aluksi autonkuljettajana hän perusti 50-luvulla vaimonsa Hiljan kansa sekatarvarakaupan, jota hoitivat kunnes talo joutui purettavaksi Satakunnantien alta. Oltuaan vielä muutaman vuoden talonmiehenä karttuikin ikää niin paljon, että voi nimellisesti jäädä eläkkeelle.

Tämä on nyt siten Yrjön toiminnan muodollinen puoli Me olemme kuitenkin voineet todeta, että eivät hänen harrastuksensa ole tähän päättyneet. Hän on inkeriläis- ten seuratoimintaharrastusten lisäksi ollut Turun Uuden Karjalaseuran ahkerimpia kyykkämiehiä ollen vieläkin jatkuvasti mukana harjoituksissa ja kyykkätuomarina. Samoin hän on usean vuoden ajan kuulunut seuran joh- tokuntaan ja jos milloin tulee asiaa mennä muualle kil- pailemaan, niin Yrjö on aulis autoineen olemaan asialla. Toivomme vaan, että hänen terveytensä kestäisi edel- leenkin, että voisimme pitää tämän seuramme voima- tekijän joukossamme. (Intoa kyllä riittää). Hän asuu nykyään Hiljansa kanssa kauniissa omakotitalossaan tuolla Pitkässämäessä. Parhaat vilpittömimmät onnitte- lumme tänä merkkipäivänä.

Seurasaaren kyykkääjät lähettivät Yrjölle »kunnia- kyykän», jonka »allekirjoittivat» kymmenet kyykkäveljet.



TUONILMAISIIN OVAT SIIRTYNEET:

— Outi Kenjakka, o.s. Lukkanen, kuoli 24. 7. -73 Kuopiossa. Hän oli syntynyt Repolassa 6. 8. 1913.

— Jeudokia Truhponen, o.s. Savinainen, kuoli 13. 8. -73 Lieksassa. Hän oli syntynyt Suojärvellä 17. 7. 1895.

— Johannes Rantsi kuoli 6. 7. -73 Helsingissä. Hän oli syntynyt Salmassa 20. 6. 1911.

KYYKKÄMESTARI VÄINÖ RIIKONEN ON POISSA

Kuopiossa — Suomen mestaruuskilpailujen yhteydessä levişi tieto Väinö Riikosen poistumisesta joukostamme. Neljä vuotta sitten juuri Kuopiosta lähettivät kyykän ystävät Väinölle kalakukon, kun saivat tietää ankaran taudin murtaneen ystävämme terveyden.

Väinö Riikonen oli reilu kyykkäveli. Hän oli voimakas persoona ja vahva, karhumainen pelaaja. Kyykkää hän seurasi syrjäsilmillä, pani sen alulle Raisiossa ja toi kaksi joukkuetta jo v. 1961 Hämeenlinnaan, josta vei mennessään hopeamitalit Raisioon. Tämän jälkeen esiintyy Raision nimi vuodesta toiseen mitalisijoilla: kultaa 1965, hopeaa 1962, 1964, 1968 ja 1972. Tasavallan presidentin hopeapokaalin Raision Karjalaiset voittivat 1971 ja olivat »kakkosina» 1969 ja 1972.

Kun mieskohtaiset Suomen mestaruuskilpailut 1964 Ota-hallissa aloitettiin, niin oli Väinö Riikonen joukkoineen mukana ja he valtasivat toisen, kolmannen ja neljännen sijan, Väinön ollessa kolmantena, jonka vakanssin hän uusi 1965 Forssassa. Seuraavana vuonna hän oli neljäs, joten kosketus kärkeen aina säilyi kaikkina vuosina.

Väinö ei seurannut, ei matkinut eikä kopioinut kenenkään tyyliä eikä sauvoja. Hän loi ja johti omaa linjaansa, jonka tunnussana lyödessä oli: »korvalle». Hänen sauvansa olivat kirveen jäljiltä, eikä ollut pelkoa, että toinen pelaaja olisi hänen halkojaan lainannut!

Kun Hämeenlinnan kyykkäkokouksessa v. 1967 teimme tulosrajat A- ja B-sarjoihin ja päätimme, että tämän vuoden tuloksilla pelataan ensi kesänä omissa seuran kilpailuissa, mutta KL:n mestaruuskilpailuihin ei pääse edellisen kesän tuloksella, vaan tulos on aina lyötävä samana kesänä ennen ilmoitusaikaa KL:n mestaruuskilpailuja, niin Väinö pyyhki leukaansa eikä ollut aivan tyytyväinen yhteiseen päätökseen. Kun seuraava kevät tuli ja Väinön kyykkäveljet alkoivat vaatia kilpailuja, jotta olisivat saaneet A- tai B-sarjan tulokset, soitti Väinö minulle sanoen olleensa Hämeenlinnassa väärässä ja kehui uutta päätöstä, koska se innostaa kenttää, lisää aktiivisuutta ja pakottaa johdon toimimaan. Ilman tätä päätöstä kevätkesä olisi mennyt torkkuessa.

Me, Väinön kyykkäveljet kunnioitamme reilun karjalaisen miehekästä muistoa.

Kosti Pamilo

Väinö Riikonen oli syntynyt 7. 2. -23 Johanneksessa. Hän toimi vuoromestarina Raision Tehtaitten palveluksessa 6. 5. -52—19. 9. -70 ja kuoli 28. 3. -73 Raisiossa.

— Niilo Sontrakka kuoli 4. 8. -73 Kuopiossa. Hän oli syntynyt Aunuksen Karjalassa, Munjärven pitäjän Pälärven kylässä 6. 12. 1892. Hän vietti lapsuutensa ja kävi kansakoulun karjalais-lyytiiläisessä kyläympäristössä. Karjalainen kauppa- ja myyjänä asevelvollisuuskään saakka. Tsaarin armeijaan hän joutui ensimmäisen maailmanpalon kynnyksellä ja oli »siellä jossakin» vallankumoukseen saakka. Syntymäseudulle hän palasi väepelin arvoisena.

Uudet vallanpitäjät Petroskoista käsin olivat luomassa uutta sovjet-järjestelmää. Pitäjän edustajakokoukseen valittiin myös Niilo. Karjalaisten talonpoikien ja Petros-

koista johdettujen juttamiesten kesken syntyi vakavaa riitaa. Asevoima ratkaisi ne vallanpitäjien hyväksi, mutta synnytti vakavan vastarintaliikkeen. Vangitsemisen ja sitäkin pahemman uhan edestä monet aunukselaiset siirtyivät itsenäistyneen Suomen lähimpään karjalaiseen pitäjään, Suojärvelle tai Salmiin. Niilo etsi turvaa Suojärveltä. Aunuksen kansannousun alkaessa hän oli kylänsä miesten mukana. Kansannousun epäonnistumisen jälkeen hän monen kuntalaisen tavoin siirtyi englantilaisten johtaman legioonan riveihin. Englantilaisten poistuttua Niilo monen karjalaisen tavoin siirtyi Porajärvelle, pitäjään, joka oli Suomen suojeluksessa. Hän otti osaa myös viimeiseen Karjalan kansannousuun 1921—1922 metsäisissä joukossa. Sen epäonnistuttua hän siirtyi heimopokolaiseksi Suomeen. V. 1923 hän perusti sekatarvakaupan Suojärvelle. 1930-luvun alussa hän muutti Sortavalaan, jossa toimi kauppaedustajana talvisotaan saakka. Hän osallistui sekä talvi- että jatkosotaan. Hän siirtyi v. 1942 ikämiehenä kotijoukkoihin asettuen asumaan Sortavalaan. Sen luovutuksen jälkeen hän perusti Kuusankoskelle kaupan, jota hoiti eläkeikänsä asti. Eläkevuodet hän vietti Kuopiossa.

Jo aikaisessa vaiheessa Niilo käsitti, että itäkarjalaiset voivat säilyttää kielensä, tapansa ja perinteensä vain itsenäisen Suomen yhteydessä. Hän oli heimosoturi ja kotiseutunsa yhtävä. 1930-luvulla hän oli Karjalaisuuden Ystävien Liiton johtokunnan jäsen ja sen rahastonhoitaja. Elämänsä aikana hän joutui kantamaan kuutta eri »mundieraa» (asepukua).

Ole iäti muistettu, Sinä autuuteen kutsuttu.

Paušu



Heikki Veliheimo

— Heikki Veliheimo kuoli 5. 8. -73 ja siunattiin Haminan ortodoksisessa kirkossa 11. 8. -73. Hän oli syntynyt 26. 12. 1929. Suku on kotoisin Vienasta. Heikki osallistui varsin aktiivisesti nuorisotoimintaan. Karjalan Liiton nuoriso-ohjaajana hän toimi 1962—1966. Eron jälkeen hänet valittiin liiton nuorisojoaston puheenjohtajaksi. Liikunta, tanhu- ja näytelmäohjaus olivat hänen erikoisharrastuksiaan. Simo Härkönen on hänestä lausunut:

— Kun v. 1970 oli koottava Karjalaisten Suurjuhlan historiallinen kulkue, saatiin Veliheimo apuun ja hän työskenteli yötä päivää kullisten ja muun rekvisiitan kimpussa, jotta kaikki tulisi ajoissa kuntoon. Parhaana saavutuksenaan »Herra» rakensi Valamon luostarin pää-

kirkon pienoiskoossa ja sitä säilytetään edelleen nähtävyytenä Helsingissä Uspenskin katedraalin kryptassa. Liiton toiminnanjohtajan ja Veliheimon varassa oli sitten juhlapäivänä 1.000-päisen historiallisen kulkueen kokoominen, paikoitus, liikkeellelähtö ja aikataulun mukainen vetäminen halki Helsingin. Vuonna 1971 Karjalan Liiton kesäjuhlien toimeenpanossa Haminassa Heikki Veliheimo näytti jälleen kykynsä ja suoritti suururakan juhlien onnistumiseksi. Viimeisenä palvelunaan Karjalan Liitolle hän sairautensa jo suuresti heikentämin voimin rakensi tänä kesänä liiton kesäjuhliin Kuopiossa näytelmään »Me rakennamme Karjalataloa» pienoismallin tulevasta Karjalatalosta ja väsymyksestä hoippuen avusti näytelmän läpivientä Väinölänniemen kentällä.

— Rimmin Iivana kuollut: 22. 6. -73 haudattiin Kuhmon Vartiuskylässä kansanperinteen muistajana tunnettu Iivana A h t o n e n. Erittäin hyvän muistinsa ansiosta »Rimmin Iivana» pystyi kertomaan tutkijoille ja haastatteli-joille Vartiuskylän vianalaisen perinteen verraten tyhjentävästi.

Professori Pertti Virtaranta teoksessaan »Polku sammut» korostaa juuri Iivanan keskeistä merkitystä Vartiuksen karjalaisen perinteen muistamisessa.

Vainaja siunattiin oman talonsa pihassa suuren sukulais- ja ystäväjoukon ollessa läsnä. Siunausta edelsi liturgiapalvelus. Molemmat toimitukset palveli Kuhmon matkapastori Pentti Hakkarainen. Kun vainaja oli siunattu omasta kalmistosta tuodulla hiekalla, lähdeittiin ruumista saattamaan kohti Vartiuksen vianalaisten Lapinniemen hautausmaata.

Iivanan leski Palaga, os. Arttemejeff, oli varustanut hautajaisvieraille vainajan muistoaterian piiraineen ja paisteineen. Hautajaisten päätyttyä ja vieraiden poistuttua jäi leski yhdessä nuorimman poikansa kanssa asutamaan suurta taloa.

Kuhmon Vartiuksen kylän karjalaisyhteisö on pieni, vain neljä taloa käsittävä. Rimminvaaran talojen lisäksi siihen kuuluu Huosiesvaaran ja Viettolan talot.

Ennen vallankumousta kyläläiset hoitivat käytännön asiansa rajantakaisen Akonlahden kanssa. Rajan mentyä umpeen taas pidettiin yhteyttä Kuivajärven ja Hietajärven asukkaiden kanssa. Koska yhteydet Kuhmoon olivat huonot, tai paremmin sanoen ei ollut yhteyksiä tien puutteen takia, säilyi karjalainen perinne näissä neljässä talossa ihmeellisen aitona nykyyhteyteen asti.

Kylän vianalainen väestö on ortodoksisista. Jumalanpalveluksia pyritään järjestämään säännöllisesti Kuhmosta ja Kajaanista käsin. Nyt ei enää huonot kulkuyhteydet ole haittana, päällystetty tie kun vie kylän päähän asti.

— Kuhmon Vieksillä kuoli 30. 6. -73 Vasselei R i s t i n i e m i. Hän oli syntynyt 30. 1. 1893 Kiimasjärvellä. Vainajan siunasi Kuhmon Uuteen hautausmaahan matkapastori Pentti Hakkarainen.

Vainajan haudalla toimitetun litanin jälkeen käytiin vielä yhdessä edesmenneen rovasti Mikael Ievasen haudalla toimittamassa muistopalvelus. Rov. Ievanen, kuten varmasti Karjalan Heimon lukijat tietävät, toimi Kuhmossa useita vuosikymmeniä vaikeissa ja raskaisissa oloissa Vienan pakolaisten sielunhoitajana.



Gunnar von Hertzen

— Gunnar Emil von Hertzen, jääkäri jääkärieverstiluutnantti kuoli 16. 7. -73 Helsingissä. Hän oli syntynyt Halikossa 11. 3. 1893. Hän osallistui vapaussotaan, Aunuksen kansannousuun suomalaisen apuretkikunnan johtajana v. 1919. Hän toimi lääkärinä Viitasaarella 1928—30 ja Pihlputaalla 1931—57. Viime sodissa hän toimi kenttäsairaalan päällikkölääkärinä ja Aunuksen piirilääkärinä. Hän säilytti mieltymyksensä Karjalaan ja karjalaisiin aina viimeisiin päiviin saakka. Heimosoturien kukkalaitteen hänen kummulleen laskivat Eero Kuusaari, Matti Aarnio, Jorma Salonmies ja Lauri Susimaa.

— Konstaapeli Johannes H o k k i n e n kuoli 28. 7. -73 Nurmeksessa. Hän oli syntynyt Suojärven Varpakylässä 8. 3. 1911. — Johanneksen tie kulkeutui sotien jälkeen Nurmekseen, jossa hän oli poliisin palveluksessa eläkeikään asti vuoteen 1971. Maamieskoulun ja v. 1932 päättämänsä maanviljelyskoulun jälkeen hän siirtyi Suojärven kunnan palvelukseen toimien mm. verosihteerinä ja luottamusmiehenä useissa lautakunnissa. V. 1939 hän siirtyi poliisin palvelukseen Suojärvelle, mutta siirto tuli pian Nurmekseen, josta tuli hänen uusi kotiseutunsa.

Johannes tunnettiin aktiivisena vaikuttajana ja niinpä hän tavoitti nopeasti paikkansa myös nurmekselaisessa kunnalliselämässä ja eri järjestöjen toiminnassa. Hän kuului jäsenenä useisiin lautakuntiin ja myös kauppalaanvaltuustoon, jossa hän oli mukana viime vaalikauden. Toista vuosikymmentä hän toimi ortodoksisen seurakunnan virkatalolautakunnan puheenjohtajana ja kuului mm. Nurmeksen Säästöpankin isännistöön.

Maanviljelys oli aina lähellä Johannes Hokkisen harastuksissa ja niinpä hän Suojärveltä Nurmekseen muuttettuaan viljeli maata Kynsiniemellä. Työnsä ohessa hän hoiti myös kiinteistövälitys- ja oikeusaputoimistoa, joka vuonna 1971 tapahtuneen eläkkeelle siirtymisen jälkeen jäikin hänen päätehtäväkseen.

Voimakkaan panoksen Johannes, luovutetun Karjalan alueelta muuttaneena, antoi Nurmeksen Karjalaisseuralle, jonka keskuudessa hänet tunnettiin pidettynä, siirtolaisväkeä kokoavana voimana.

Minni Nurme, Tallinn

KUIN LEIKKAAMATON PELTO

Seison vierelläsi kuin leikkaamaton pelto
syksyn tullessa.

Eikö hinkaloissa ole tilaa?

Rauhattomuudessani on myrskyjen pelkoa,
kuiskaukseni on kuin viljankahina yössä.

Sinun henkäyksesi on kuuma kuin poutatuuli
taipuneena pääni yllä —

värisen leikkaajaa odottaen,
varisemiskypsänä.

Eikö lähesty salaa halla?

Kuiskaukseni on kuin viljankahina yössä.

Käännös: Aino Kaasinen
Lahti

— 75 vuotta täytti virolainen taidemaalari Eduard Ole 20. 5. -73 Tukholmassa. Hänellä tulee olemaan pysyvä sija Viron taidehistoriassa. Yhtenä erikoisalana hänellä on ollut muotokuvamaalaus. Karjalan Sivistysseuralle hän on maalannut pitkäaikaisen sihteerimme opettaja Vasilli Keynään muotokuvan, joka kuuluu seuramme muotokuvakokoelmiin. Juhlavuotenaan Ole on julkaissut muistelmateoksen »Suureel maanteel».

— Yliidiakoni Leo Kasanko kuoli heinäkuussa Kuopiossa. Hän oli syntynyt 5. 3. 1906 Stuttgartissa, Saksassa. Hän suoritti Sortavalan ortodoksisen pappisseminaarin vuonna 1927. Samana vuonna hänet valittiin Suomen ortodoksisen kirkkokunnan arkkipiispan sihteerin ja kirkkokunnan yliidiakonin yhdistettyyn virkaan. Arkkidiakoniksi hänet vihittiin vuonna 1933.

Yliidiakoni Kasanko toimi mm. kirkkojen ja rukoushuoneiden sisustamisen asiantuntijana ja suunnittelijana sekä ortodoksisen kirkkomuseon aikaansaajana.

Kasangan veljekset, yliidiakoni Leo ja rovastit Aleksanteri ja Mikael, ovat kyntäneet syvän vaon Suomen ortodoksisen kirkkokunnan itsenäisyyden aikaiseen elämään ja historiaan.

— Santeri Saikoff kuoli 20. 8. -73 Ruotsin Filpsta-dissa. Hän oli syntynyt Vienassa, Tunkuan pitäjän Lusmanvaarassa.

— Toimistonhoitaja, heimolehti Karjalaisen toimittaja Kauko Pössi kuoli 22. 8. -73 Nurmeksessa. Hän oli syntynyt 1. 8. -32 Salmassa.

Toimittaja Pössi oli koulutukseltaan maanviljelysteknikko. Ennen toimittajaksi tuloaan hän oli toiminut vt. kansakoulunopettajana Tuusniemellä, Karttulassa ja Maaningalla. Parin vuoden ajan hän oli Kokoomuksen Nuorten Liiton piiriohjaajana Kuopion läänissä.

Heimolehti Karjalaisen palvelukseen hän siirtyi v. 1962.

Vuodesta 1970 toimittaja Pössi oli jäsenenä Nurmeksen ort.seurakunnan valtuustossa. Urheilu, hiihto etenkin, oli hänen harrastuksiaan ja aikanaan hän toimi mm. urheiluseuran puheenjohtajana.

FELIX OINAS, Indianan yliopiston slaavilaisten ja suomalaisugrialaisten kielten professori on saanut 23.700 dollarin suuruisen valtion suurapurahan, jonka turvin hän tulee tutkimaan kansanrunoutta USA:ssa ja Euroopassa, ilmeisesti myös Suomessa, jossa hän on käynyt jo aikaisemmin.

LENTOLINJA Petroskoi—Leningrad on saanut jatkon Tallinnaan, joten virolaiset ja neuvostokarjalaiset pääsevät toistensa luo lentäen. Koneena on AN-2. (N. Finogonov/N.K. 20. 7. 73.)



SIELTÄ — TÄÄLTÄ . . .

LOTTIA ON VIELÄKIN: Suomessa toimi 1919—1944 Lotta-Svärd niminen valtakunnallinen vapaaehtoinen naisten maanpuolustusjärjestö, jonka jäsenmäärä 1944 oli 221 272. Sotien aikana oli 30 000—40 000 lottaa puolustusvoimissa huolto- esikunta- ja ilmavalvontatehtävissä. Tätäkin enemmän lottia oli osapäivätyössä kotiseudulla maanpuolustus- ja avustustehtävissä. Suomen lottajärjestö lakkautettiin välirauhan sopimuksen tulkinnan perusteella 1944.

Suomesta saadun esikuvan mukaan perustettiin muihin Pohjoismaihin lottajärjestöjä. Tuhansia ruotsalaisia neitosa ja rouvia on koulutettu pahan päivän varalle.

Ruotsin lottajärjestö SLK (Riksförbundet Sveriges Lottakar) on vapaaehtoisesti maanpuolustustyötä tekevien ruotsittarien valtakunnallinen järjestö, jossa on 67.000 jäsentä. Järjestön organisaatioon kuuluu Tukholmassa sijaitseva keskustoimisto sekä 24 yhdistystä ja 600 osastoa.

NL:n TYTTÖSOTURIT: »Se oli toukokuussa 1945. Voiton juhlan kunniaksi Wienin keskusaukiolla pidettiin neuvostosotajoukkojen paraati. Paraatiin osallistui neuvostolaisten tyttösoturien yhdistetty pataljoona (lääkintätyöntekijät, radistit, puhelinyhteyden pitäjät). Neitosten rintaa koristivat kunniamerkit ja mitalit. Ja kun tämä pataljoona marssi aukiolle, niin liittolaisjoukkojen kenraalit ja upseerit, jotka olivat läsnä kutsuvieraina, ryhdistäytyivät ja tekivät kunniata.

Se oli liikuttava näky. Nuo hennot neitokset antoivat oman panoksensa voiton saavuttamiseen fasismista.

Paraatin osanottaja P. Larinov.» (N.K. 8. 3. 73)

Näin sympaattisella tavalla naapurissa muistellaan tyttösotureita. Omat lottamme ovat unohtuneet »pakettiin», ainakin virallisella taholla.

VIIPURIN NYRKKEILIJÄT SUOMEN PARAS: Suomen nyrkkeilymestaruuskilpailuissa Helsingissä Viipurin Nyrkkeilijät oli paras seurojen välisessä kilpailussa ja otti ykköspaikan myös ns. Nuori Leijona-kilvassa, jossa Tampereen Voimailuseura oli toinen. Viipurin Nyrkkeilijäin pojista 51 kg sarjassa Arto Hautamäki oli 3, 54 kg sarjassa Kari Holmsten 2, 60 kg sarjassa Rainer Sarnas voitti mestaruuden, samoin Alf Qvarnström 71 kg sarjassa, 75 kg sarjassa oli Heikki Maijanen 2.